

Strategija razvoja Slovenije 2013-2020: ozadje, proces in kontekst

Zgodovina strateškega načrtovanja v samostojni Sloveniji

Začetki razmišljanj o nacionalni strategiji razvoja po osamosvojitvi Slovenije segajo v leto 1995, ko je Državni zbor sprejel prvo Strategijo gospodarskega razvoja Slovenije (SGRS) z naslovom Približevanje Evropi – rast, konkurenčnost in integriranje. Strategija ni opredelila prioritet in ukrepov za izvajanje in se zato tudi ni izvajala.

Naslednji strateški dokument je sprejela vlada leta 1996 – Strategija ekonomskih odnosov ali t.i. zunanjetrgovinska strategija, s podnaslovom Od pridruženega do polnopravnega članstva v EU. Tako kot v prvi je bil tudi v tej strategiji glavni poudarek na gospodarski rasti.

V letu 1997 je država začela s pripravo t.i. pristopne strategije oziroma Strategije vključevanja Slovenije v EU. V njej je bil izdelan podroben načrt potrebnih ukrepov za vstop v EU, ki je bil predviden že za leto 2002. Na osnovi te strategije je nastal Državni program za prevzem pravnega reda EU.

Po izteku časovnega okvirja SGRS je vlada sredi leta 2001 sprejela novo strategijo z naslovom Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU. Prvič se je kot cilj pojavil trajnostni razvoj (uravnotežen ekonomski, socialni in okoljski razvoj). Strategija je pokrivala časovni okvir do leta 2006.

Z vstopom v EU je Slovenija prevzela tudi strateške usmeritve razvoja EU, zapisane v t.i. Lizbonski strategiji, katere cilj je bil, da EU v desetih letih postane najbolj konkurenčno na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, ki zagotavlja polno zaposlenost ter krepi ekonomsko in socialno povezanost. Vlada je leta 2003 sprejela sklep o pripravi nove strategije razvoja, širše od SGRS 2001, ki je zgolj strategija gospodarskega razvoja. Rezultat je trenutno veljavna strategija, [Strategija razvoja Slovenije – izzivi prihodnosti 2004-2013](#).

Strategija razvoja Slovenije - izzivi prihodnost 2004-2013

Strategija razvoja Slovenije (SRS) je krovni strateški dokument, ki opredeljuje razvojno vizijo in prioritete razvoja Slovenije. V SRS so opisane razvojne vizije in cilji ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti. Strategija se poleg gospodarskih vprašanj dotika tudi družbenih, okoljskih, političnih, pravnih in kulturnih razmerij. Za strategijo razvojni ekonomist dr. Marjan Senjur pravi, da je "izdelek državne uprave in je namenjena državni upravi v Sloveniji in uradnikom v Evropski uniji. V tem pogledu je splošna in nepolitična. Zato je tudi mogoče, da ena vlada oziroma njena uprava pripravi strategijo, naslednja jo sprejme in tretja prevzame, kar se je zgodilo s SRS iz leta 2005. Zaradi tega taka strategija ni osnova za sprejemanje pomembnejših odločitev vlade. Slednje namreč po naravi stvari ne morejo biti posplošene in niso interesno nevtralne."

Pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti, ki jih opredeljuje SRS iz leta 2005 so: (1) konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast, (2) učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta, (3) učinkovita in cenejša država, (4) moderna socialna država in večja zaposlenost ter (5) povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja.

Strategija trajnostnega razvoja?

Ker naj bi se SRS ne osredotočala le na gospodarska vprašanja, ampak vključevala tudi socialna, okoljska, politična, pravna in kulturna razmerja, so jo snovalci poimenovali tudi za strategijo trajnostnega razvoja Slovenije. Takratni Urad Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj je naročil tri študije na temo ali Strategija razvoja Slovenije ustreza merilom Strategije trajnostnega razvoja? V [sinteznem povzetku treh presoj](#), ki so nastale neodvisno ena od druge, je avtorica Vida Ogorelec Wagner povzela skupno ugotovitev vseh treh analiz, da SRS ne odgovarja kriterijem strategije trajnostnega razvoja. Neustrezna metodologija in posledično neustrezne vsebinske rešitve so temeljni razlog za takšno oceno.

Proces priprave Strategije razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020

V letu 2009 se je začel proces priprave nove SRS. S [sklepom Vlade RS iz 29. oktobra 2009](#) je ta Službi vlade za razvoj in evropske zadeve (SVREZ) in Uradu za makroekonomske analize (UMAR) naložila, naj začeta s pripravo dokumenta "Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020". Po sklepu bi morala SVREZ in UMAR projektno nalogo za pripravo Strategije razvoja Slovenije pripraviti do 31. maja 2010.

Vlada je 8. julija 2010 sprejela novo [Uredbo o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna](#). Uredba določa Strategijo razvoja Slovenije kot krovni strateški dokument, kot srednjeročni izvedbeni dokument razvojnega načrtovanja pa opredeljuje Program državnih razvojnih prioritet in investicij, ki vključuje tudi Nacionalni reformni program. Osnutek slednjega je vlada potrdila 18. novembra 2010.

4. januarja 2011 smo v okviru projekta Plan B za Slovenijo na SVREZ naslovili [dopis](#), v katerem smo spraševali po izvajanju zgoraj omenjenega vladnega sklepa. V odgovoru so nam iz kabineta SVREZ sporočili, da bodo konec januarja v vladno obravnavo posredovali predlog projektne naloge, procesa in načina priprave Strategije razvoja Slovenije 2013 – 2020.

17. februarja je Vlada RS na seji sprejela sklep o pripravi dokumenta "Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020." V [dispoziciji](#) so opredeljeni vizija in poslanstvo dokumenta, časovnica priprave in tematski sklopi razprav. Kot so zapisali na spletni strani SVREZ, je cilj Strategije razvoja Slovenije opredeliti vizijo prihodnosti Slovenije s širokim družbenim konsenzom ter v jasnem in relativno kratkem strateškem dokumentu oblikovati temeljne usmeritve in ukrepe za realizacijo te vizije.

Nova Strategija razvoja Slovenije bo nastala v okviru javnega dialoga z javnimi razpravami z vsemi zainteresiranimi javnostmi. Dispozicija navaja izvedbo 12 tematskih srečanj, razdeljenih v dva sklopa: (1) ključni izzivi razvojne strategije in dolgoročna fiskalna vzdržnost Slovenije po izbruhu globalne finančne in ekonomske gospodarske krize in (2) ustvarjalni trajnostni razvoj (za pametno, trajnostno in vključujočo gospodarsko rast – Evropa 2020). Priprava osnutka dokumenta se bo začela s predstavitveno konferenco sredi aprila letos, končni rok za sprejem dokumenta pa je 31. december 2012.

Alternativne vizije razvoja

Leta 2007 je skupina nevladnih organizacij in posameznih strokovnjakov za trajnostni razvoj, ki jo je koordinirala Umanotera, pripravila dokument [Plan B za Slovenijo, Pobuda za trajnostni razvoj, 1.0](#). Plan B 1.0 je nastal kot vizija alternativnega razvojnega scenarija za Slovenijo: da postane država blaginje in kakovostnega življenja v dejavnem sožitju z naravo. Dokument namenja največji poudarek okoljskim vidikom trajnosti, kjer so cilji podprti s predlogi 19 izvedbenih projektov in 7

horizontalnih ukrepov politike, ker je nujno takoj sprejeti razvojne odločitve v zvezi s podnebnimi spremembami. Sicer pa dokument predlaga operativne razvojne cilje za vsa tri področja trajnosti (gospodarskega, družbenega in okoljskega).

V letih 2009 in 2010 so kot izhod iz krize in izhodišča za pripravo nove strategije razvoja svoje predloge predstavile tri različne iniciative. Skupina devetih avtorjev (med njimi Matjaž Hanžek, Lučka Kajfež Bogataj, Jože Trontelj) je na pobudo Jožefa Školča, državnega sekretarja v kabinetu predsednika vlade, pripravila dokument [Kam po krizi?](#) Minister za razvoj in evropske zadeve Mitja Gaspari je naročil svojo strategijo, pripravo dokumenta [Izhodišča za strateški razmislek o slovenskem razvoju](#) je vodil bivši direktor UMAR-ja, Janez Šušteršič. Tretja skupina pa je pod okriljem Inštituta dr. Jožeta Pučnika in vodstvom bivšega ministra za razvoj Žige Turka pripravila [Vizijo 20+20](#). Že na prvi pogled gre za tri zelo različne strategije oziroma vizije razvoja.

T.i. Šušteršičevo skupino sestavlja pet ekonomistov in en sociolog (med njimi Urban Vehovar, Jože P. Damijan, Mojmir Mrak), kar očitno odraža mnenje avtorjev, da so rešitve le v gospodarstvu in so le ekonomisti tisti, ki lahko zasnujejo pravilno vizijo razvoja. Skupini manjka samokritičnosti, rešitve išče v neoliberalnem ekonomskem modelu (deregulacija, privatizacija, liberalizacija), ki ga vedno več držav opušča T.i. Školčeva skupina je veliko bolj raznolika v svoji sestavi (dva ekonomista, dva sociologa, filozof, geograf, klimatologinja in akademik) in zato širša v razvojnem pogledu. Njena pomanjkljivost pa je v tem, da sicer ima vizijo, nima pa strateških ukrepov in ciljev ter zato nekako "visi v zraku".

Avtorji Vizije 20+20 (med njimi Rado Pezdir, Drago Jančar, Matej Avbelj) bi radi videli Slovenijo kot "podjetniško in kreativno oazo sredi Evrope", Dokument je precej obsežen in obravnava različna področja, a je podobno kot Kam po krizi? preveč deklarativen in včasih nedorečen. Tako kot t.i. Školčeva skupina se zavzema za trajnostni razvoj in nosi kritiko potrošništva, a je ideološko bliže Šušteršičevemu tekstu. Zavzema se za tržni liberalizem, socialnotržno gospodarstvo, skandinavski model, trajnostni razvoj in kritiko potrošništva. Že na prvi pogled gre za pojme, ki niso združljivi.

Šušteršičev dokument s Kam po krizi? soglaša, da se Slovenija ne razvija dobro, vzrokov pa ne išče v neoliberalni ekonomiji, kjer jih vidijo Hanžek et al., ampak ravno v odsotnosti le-te. V uvodu namreč avtorji povedo, da "v Sloveniji nikoli nismo imeli neoliberalnega kapitalizma", vzroke za slab razvoj Slovenije v zadnjih letih torej vidijo v premajhni neoliberalnosti. Dokument Šušteršičeve skupine vztraja pri doktrini, na kateri temelji tudi strategija iz leta 2005, kar je zaradi dveh enakih avtorjev tudi pričakovati.

Strategija Evropa 2020

V začetku leta 2010 je Evropska Komisija sprejela krovno strategijo, ki je nasledila prejšnjo Lizbonsko strategijo: Evropa 2020, Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Kot pove podnaslov, strategija opredeljuje tri prednostne vidike rasti za Evropo: pametno, trajnostno in vključujočo rast. Dokument predlaga sedem vodilnih pobud, pri katerih se določijo cilj in evropska raven delovanja, pa tudi dolžnosti držav članic: (1) inovativna Evropa, (2) mladi v gibanju, (3) digitalno poslovanje, (4) učinkovita raba virov, (5) nova industrijska politika, (6) novo znanje za nova delovna mesta in (7) evropski boj proti revščini. Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2013-2020 bo med drugim nacionalni okvir izvajanja strategije Evropa 2020. Več o strategiji na strani [Evropske komisije](#) in na [spletni strani SVREZ](#).